

GIỚI THIỆU PHƯƠNG PHÁP DẠY GUITAR CỦA SUZUKI

NGUYỄN QUANG TÙNG

Tóm tắt:

♦ Bài viết giới thiệu và phân tích quan điểm giáo dục của Suzuki và giáo trình Suzuki do Frank Longay (Mỹ) biên soạn. Qua nghiên cứu cho thấy rằng phương pháp Suzuki có nhiều ưu điểm và phù hợp với việc dạy đàn guitar cho trẻ nhỏ (7-14 tuổi) tại Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Shinichi Suzuki, Frank Longay, guitar, phương pháp dạy guitar

Abstract:

♦ The article introduces and analyzes the educational perspective of Suzuki and the Suzuki textbook compiled by Frank Longay (USA). Research shows that the Suzuki method has many advantages and is suitable for teaching guitar to young children (7-14 years old) in Viet Nam at present.

Keywords: Shinichi Suzuki, Frank Longay, guitar, guitar teaching method

Đàn guitar với âm sắc phong phú, dễ đi vào lòng người, có thể dùng độc tấu, hòa tấu hoặc đệm cho hát nên đã trở thành cây đàn yêu thích của nhiều người. Đàn guitar có lịch sử lâu đời và trên thế giới đã có nhiều giáo trình, phương pháp giảng dạy cho cây đàn này.

Phương pháp giảng dạy thường được thể hiện qua giáo trình. Khi giảng dạy các nhạc cụ phương Tây nói chung và đàn guitar nói riêng, các giáo viên thường lựa chọn những giáo trình nào đó phù hợp với đối tượng học trò. Bài viết này xin giới thiệu và phân tích quan điểm giáo dục của Suzuki và giáo trình Suzuki do Frank Longay biên soạn.

1. Khái quát về Shinichi Suzuki (1898 - 1998)

Shinichi Suzuki sinh năm 1898 tại Nagoya, Nhật Bản trong một gia đình sản xuất đàn violin. Năm 1919, ông đến Berlin, Đức để học với Karl Klingler. Năm 1928, ông trở về quê hương và dạy học tại một nhạc viện chưa có tiếng tăm. Trong chiến tranh thế giới thứ II, ông làm việc tại xưởng sản xuất của gia đình. Vào thời điểm này ông đã phát hiện ra khả năng tiếp thu của các em nhỏ và phát triển ý tưởng giáo dục của riêng mình để áp dụng hướng dẫn cho các trẻ nhỏ có độ tuổi dưới bốn tuổi (Pre-school) tiếp cận với âm nhạc. Đến năm 1945, ông đã mở rộng một trường âm nhạc ở Matsumoto (nay là trường Talent Education School), và đã có một đoạn ghi hình nhỏ ghi lại buổi hòa nhạc của một học sinh học theo phương pháp Suzuki. Đoạn ghi hình sau này đã lan tỏa đến với nước Mỹ và dần dần được các nhà giáo dục châu Âu để ý đến.

Theo triết lý giáo dục mầm non, phương pháp được xác lập và phát triển bởi Shinichi Suzuki tập trung vào việc giáo dục âm nhạc cho trẻ em theo cách tự nhiên nhất, mà vì thế đã được sự chấp nhận trên toàn thế giới. Giáo viên giảng dạy theo phương pháp Suzuki hiện nay đã có mặt ở hầu khắp các nước trên thế giới, và các nhà giáo dục thì ngày càng quan tâm đến tính ưu việt qua việc so sánh phương pháp Suzuki với các xu hướng khác trong giáo dục trẻ em.

2. Một vài điểm quan trọng trong phương pháp Suzuki do Frank Longay biên soạn

Frank Longay (1948-2011) sinh ra ở San Francisco, Mỹ. Ông đã từng học đại học ở Santa Rosa trước khi chuyển và tốt nghiệp tại trường đại học San José State năm 1982. Frank Longay và một số đồng nghiệp đã dựa trên phương pháp và quan điểm giảng dạy của Shinichi Suzuki để xây dựng và phát triển ra: *Giảng dạy guitar theo phương pháp Suzuki* và nhận được nhiều thành công trên thế giới.

a) *Phương pháp "mother - tongue"* (hay còn gọi là *phương pháp tiếng mẹ đẻ*): Suzuki đã chỉ ra rằng trẻ em ở độ tuổi rất nhỏ nhưng vẫn có thể phát triển được khả năng học hỏi đáng kinh ngạc, tiếp thu kiến thức rất tốt thông qua tiếng mẹ đẻ. Ngay từ khi bắt đầu học nhạc, Suzuki đã cho học sinh chơi nhạc mà bỏ qua việc học và đọc các bản nhạc (điều này rất hiếm gặp vì hầu như các học sinh học nhạc đều bắt đầu từ cách đọc bản nhạc rồi mới đến thực hành trên đàn). Từ đó các học sinh hàng ngày đều được tiếp cận với các âm thanh, những âm thanh này dần dần được các em ghi nhớ và khơi dậy mong muốn của riêng đứa trẻ được thể hiện bản thân. Cho các em tiếp xúc thường xuyên với âm nhạc thì chắc chắn mong muốn thể hiện âm nhạc của chúng sẽ dần dần được đánh thức. Để hỗ trợ điều này, Suzuki đã sử dụng thêm các băng đĩa thu lại các tác phẩm âm nhạc được chơi tại trường của ông. Những tác phẩm này là một phần thiết yếu trong phương pháp

Suzuki, ông liên tục chỉ ra cho các giáo viên và phụ huynh sự tiến bộ nhanh chóng và sự phát triển trong việc cảm thụ âm nhạc phụ thuộc vào việc nghe những bản nhạc phù hợp hàng ngày

b) *Kết hợp học cá nhân và làm việc theo nhóm*: các kỹ năng, kỹ thuật được phát triển trong quá trình học đơn lẻ một thầy một trò nhưng hai tháng một lần, tất cả các học sinh (bao gồm các trình độ) sẽ có một buổi biểu diễn báo cáo nhỏ thành quả mình đã học qua hai tháng. Các em có thể được trau dồi những kỹ năng mình đã được học, được lắng nghe những bạn học khác nhau với các trình độ. Trẻ em rất thích chơi cùng nhau mặc dù có thể không cùng độ tuổi, điều này sẽ khuyến khích các em cùng nhau phát triển, cải thiện kỹ năng cũng như trình độ của mình. Với các em yếu hơn thì đây là cơ hội để các em được lắng nghe những bạn khá hơn mình, từ đó khơi dậy nguồn cảm hứng để đạt được những thành tích cao hơn, còn với học sinh khá hơn, các em cũng cảm thấy được thành tích của chính mình. Quy mô cách học này sẽ được thay đổi cho phù hợp và linh hoạt trong mọi hoàn cảnh.

c) *Kết hợp giữa gia đình và giáo viên*: phương pháp Suzuki đề ra sự hợp tác chặt chẽ giữa gia đình và giáo viên để từ đó có thể giúp các em thực hiện một cách chính xác các kỹ thuật khi luyện tập ở nhà, đồng thời tạo môi trường kích thích sự hứng thú của các em trong quá trình luyện tập.

d) *Phương pháp tập luyện*:

Bài học đầu tiên bao gồm những hướng dẫn về tư thế ngồi chính xác, cách thả lỏng cơ thể và vị trí đôi bàn tay. Trong 2-3 buổi học đầu tiên, các giáo viên dạy phương pháp Suzuki thường chú trọng đến lý thuyết, nói chuyện, trao đổi với học sinh và cả với phụ huynh sau đó các em bắt đầu học thực hành trên đàn. Phương pháp Suzuki chỉ ra rằng để đạt được hiệu quả tốt nhất trong học tập, phụ huynh và học sinh cần chú trọng đến những điểm sau:

- Nghe bài mẫu hàng ngày ở nhà để từ đó có thể hiểu và cảm nhận được những yếu tố quan trọng trong từng bài tập. Sự tiến bộ nhanh hay chậm phụ thuộc vào việc nghe này rất nhiều.

- Tập trung lắng nghe tiếng đàn vì tiếng đàn to hay nhỏ, vang hay không đều là sự thể hiện của cảm xúc âm nhạc sau này.

- Duy trì tư thế ngồi chuẩn, chú ý đến việc thả lỏng bàn tay, điều này giúp cho các em có thể kéo dài thời gian tập luyện, tránh bị mệt mỏi giữa chừng.

Nguyên tắc gảy của bàn tay phải: trong các bài tập Suzuki tập 1, trọng tâm được đưa ra ở đây là cách gảy xen kẽ giữa các ngón tay với nhau. Cụ thể là việc hai ngón tay trỏ (i) - giữa (m) phải thay đổi luân phiên khi gảy sao cho thật đều. Tầm quan trọng của việc luyện tập này giúp cho các ngón không bị mỏi khi tập luyện lâu, cải thiện được tốc độ khi gảy. Tương tự như ngón trỏ và ngón

giữa, ngón cái (p) và ngón áp út (a) cũng như vậy. Nếu nguyên tắc này không được chú ý và tập luyện cho đúng thì đến những giai đoạn phát triển sau này sẽ rất khó khăn, khi mà những yêu cầu nâng cao dần về tốc độ, lực gảy và thời gian chơi kéo dài luôn đặt ra.

e) *Thị tấu*: có nhiều quan niệm cho rằng đối với đàn guitar thì việc thị tấu không thực sự cần thiết bởi vì đặc điểm cấu tạo cây đàn guitar khác biệt so với các nhạc cụ đàn phím. Một số phương pháp

giảng dạy thường chú trọng đề cập đến việc thị tấu, nhưng đối với phương pháp Suzuki thì việc tập luyện thị tấu không được khuyến khích trong giai đoạn đầu với lý do học sinh còn nhỏ tuổi. Những hoạt động để tạo ra âm thanh, nốt nhạc tốt và niềm vui khi tập luyện mới là điều quan trọng trong giai đoạn này.

Qua một số nhìn nhận trên, chúng ta có thể thấy được một vài sự khác biệt giữa phương pháp Suzuki so với các cách dạy thông thường như sau:

Phương pháp Suzuki	Phương pháp thông thường
Sử dụng guitar cổ điển (classic)	Có thể sử dụng guitar cổ điển hoặc acoustic
Sự tham gia của phụ huynh là rất cần thiết; ngoài ra yếu tố tạo cảm hứng cho học sinh tập luyện tại nhà dưới sự giám sát của gia đình cũng rất quan trọng	Có thể có hoặc không
Chú trọng đến độ tuổi theo học, có thể 5- 6 tuổi bắt đầu	Hầu như ở độ tuổi 12- 13
Tư thế ngồi, phương pháp thả lỏng và âm thanh rất được chú trọng ngay từ buổi đầu tiên	Có thể sai lệch một chút, trong quá trình học sẽ chỉnh sửa tiếp
Khả năng thị tấu tạm dừng, chú trọng đến giai điệu và cảm nhận âm nhạc	Chưa chú trọng đến việc này

3. Phân tích giá trị của ba tập đầu Suzuki trong việc giảng dạy cho trẻ em tại Việt Nam

Phương pháp Suzuki bao gồm chín cuốn, với ba cuốn đầu tiên rất phù hợp với những học sinh mới bắt đầu học ở độ tuổi

từ 5-7 tuổi. Các bài tập có giai điệu dễ chơi, dễ nhớ và quen thuộc trong cuộc sống. Điều này giúp cho các em có nguồn cảm hứng để theo học đàn guitar. Theo phương pháp Suzuki, độ tuổi này của các em chưa thực sự cần tập trung quá nhiều

vào kỹ thuật hay số lượng bài, các khả năng thị tấu hay hòa tấu cũng chưa cần đề cập đến, quan trọng nhất với các em vẫn là tư thế chuẩn bị, phương pháp thả lỏng bàn tay khi tập luyện cũng như tập luyện thói quen gảy to, mạnh. Những điều này sẽ giúp các em có một nền tảng cơ bản vững chắc để có thể phát triển tốt hơn trong các giai đoạn tiếp theo.

Sáu cuốn còn lại của phương pháp Suzuki bắt đầu xuất hiện những tác phẩm khó với nhiều kỹ thuật cao, được viết bởi các nhà soạn nhạc nổi tiếng như: F. Carulli, F. Sor, Giuliani, F. Tarrega, đặc biệt với tập 8 và tập 9 có tác phẩm kinh điển dành cho guitar như:

Biến tấu trên chủ đề Cây sáo thần của F. Sor, *Alhambra* hay *Capricho Arabe* của F. Tarrega, v.v.

Thông qua phần biên soạn trình tự các bài luyện tập như vậy, chúng ta có thể thấy rằng phương pháp Suzuki ngoài dành cho các học sinh ở độ tuổi nhỏ, vẫn có thể sử dụng cho những sinh viên bậc đại học đang theo học ở các trường chuyên nghiệp, cũng như trong các cuộc thi mang tầm cỡ quốc tế.

Với cuốn 1, hầu như các em được học các bài với giai điệu quen thuộc, chủ yếu là nốt đơn chứ chưa chơi hợp âm nhưng lại với nhiều âm hình tiết tấu khác nhau.

Ví dụ 1: Suzuki tập 1, *Twinkle, twinkle, little star variations*

Variation A

i m i m i m

Trong bài này, các em học sinh sẽ sử dụng hai ngón “i” và “m” luân phiên chơi các nốt trên dây 1,2,3.

Với những phương pháp giảng dạy Suzuki đã đưa ra, ngay trong tập đầu còn có thêm một cuốn phụ dành cho giáo viên, (trong tuyển tập gồm chín tập, chỉ

có duy nhất cuốn đầu là có thêm tập phụ). Các bài trong cuốn này đều có bè đệm, dưới hình thức hòa tấu dành cho giáo viên chơi cùng các em. Đây là một điều khác biệt với các phương pháp giảng dạy đàn guitar hiện nay, bởi hầu như các phương pháp khác đều không chơi hòa tấu ngay từ bài học đầu tiên.

Cách bấm hợp âm từ hai đến ba nốt trở lên đối với trẻ nhỏ thường là rất khó vì lực tay còn yếu, chưa quen bấm hay gây nhiều nốt cùng một lúc. Tuy nhiên, những bài tập trong cuốn đầu lại giúp các em học sinh cảm thấy hứng thú vì bè giai điệu rất dễ chơi và quen thuộc.

Các âm hình tiết tấu thì thay đổi liên tục, từ nốt đen, nốt móc đơn cho đến nốt móc đôi đều được áp dụng vào ngay bài đầu. Trong khi với các phương pháp khác thì chỉ có một âm hình tiết tấu để giúp cho

người học chú tâm hơn vào các nốt bấm trên đàn và cách gảy của bàn tay phải.

Còn với phương pháp Suzuki, các bài tập lúc đầu luôn có những đường nét giai điệu quen thuộc, được thực hiện bởi việc sử dụng hai ngón trỏ (i) và ngón giữa (m) để gảy. Với phương pháp Suzuki thì vấn đề phải bấm hay gảy đúng ngón là không quan trọng. Mà lại tập trung cho các em học sinh làm quen với các âm hình tiết tấu ngay từ đầu. Đây cũng là một điểm đáng lưu ý trong phương pháp này.

Ví dụ 2: *Suzuki Guitar tập 1, Twinkle, twinkle, little star variations*

Variation B

Variation C

Variation D

Variation E

Trong cuốn thứ hai cũng có nhiều sự khác biệt so với cuốn một. Thông thường với các phương pháp trước đây, hầu như

người học phải thuộc và nhớ các nốt trên thế tay thứ nhất rồi mới tiếp tục tập các bài với các thế tay dưới. Nhưng với

phương pháp Suzuki, có rất ít các bài tập kỹ thuật giúp thuộc nốt, mà thay vào đó là các tiêu phẩm nhỏ với các thể tay khác nhau trên đàn.

Trong các bài tập như *Allegro* (Suzuki) hay *Andante* (Paganini), chúng ta có thể thấy rõ phần bè trên được viết ở trên âm khu cao, vượt ngoài phạm vi của thể tay

thứ nhất. Rất nhiều ý kiến cho rằng đây là một điểm khó, bất cập trong giáo trình. Tuy nhiên, nếu nhìn xuống bè dưới thì chúng ta sẽ có nhận định khác khi chỉ là những nốt đen hoặc trắng, chơi trên dây buông chứ không cần phải bấm. Từ đó sẽ giúp giảm tải áp lực của bàn tay trái khi vừa phải bấm bè trên, vừa bấm bè dưới.

Ví dụ 3: *Suzuki Guitar tập 2, Allegro*

Allegro

S. Suzuki

Ví dụ 4: *Suzuki Guitar tập 2, Andante* (Paganini)

Andante

N. Paganini

Nhiều ý kiến cho rằng giáo trình hay phương pháp giảng dạy đàn guitar của Suzuki hướng về nghiệp dư và dễ dàng. Điều đó hoàn toàn sai nếu được tiếp xúc với cuốn thứ ba. Các bài tập trong cuốn

thứ ba hầu như đều được lấy từ những tác giả nổi tiếng như: Carulli, Paganini, Coste hay Sagreras, v.v. với những bài luyện tập (Etude) khó, phức tạp và tốc độ cao.

Ví dụ 5: Suzuki Guitar tập 3, Andantino (F.Carulli)

Andantino

F. Carulli

The image shows a musical score for 'Andantino' by F. Carulli. It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music is marked with a piano 'p' dynamic. Above the notes, there are fingering instructions: 'i m p i m a p i m a' for the first staff and 'p m i m p a p m p i p m' for the second staff. The second staff continues with 'i m' and 'p a p m p i p i p m i p p'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and a fermata at the end.

Bài tập trên là một bài luyện tập số 19 trong tuyển tập Etude của F. Carulli, thường được các thí sinh chuẩn bị để thi vào hệ Trung cấp dài hạn của Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam.

Tóm lại, mục đích của phần nghiên cứu này là nêu lên một số đặc điểm nổi bật trong phương pháp giảng dạy Suzuki dành cho cây đàn guitar, hướng đến đối tượng bắt đầu là các trẻ em nhỏ từ 7 tuổi, thậm chí có thể từ 5, 6 tuổi. Đây là lứa tuổi mà hầu như đối với phương pháp truyền thống khác rất ít khi đề ý tới.

Sự tham gia của gia đình trong quá trình làm quen và học đàn sẽ tạo cho các em một cảm giác yên tâm, gần gũi hơn so với phương pháp học truyền thống (một

thầy - một trò). Từ đó sẽ giúp các em thêm tự tin, phát triển năng khiếu một cách hiệu quả hơn.

Mỗi phương pháp dạy đàn guitar đều thể hiện một quan điểm giáo dục của các nhà sư phạm. Đành rằng tất cả đều hướng tới việc dạy và học guitar sao cho đạt hiệu quả nhất, nhưng thông qua thực tiễn, chúng tôi nhận thấy rằng phương pháp Suzuki là phù hợp đối với việc học đàn guitar của các em nhỏ tại Việt Nam hiện nay. Nhờ đó, chúng ta có thể đem lại cho các em tình yêu đối với âm nhạc và qua đó có thể tin tưởng để xây dựng cho các em một nền tảng kiến thức và kỹ năng vững chắc cho sự phát triển năng lực chơi đàn sau này. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. S. Suzuki (1996), *Young Children's Talent Education & Its Method Paperback* (Giáo dục tài năng trẻ nhỏ và phương pháp), Nxb, Alfred music.
2. S. Suzuki (2015), *Suzuki Guitar school volume 1-9* (Trường học guitar Suzuki), Nxb. Alfred music.
3. <https://suzukiassociation.org/news/guitar-foundation-ad>

Ngày nhận bài: 29-3-2021
Ngày phản biện: 20-4-2021
Ngày duyệt bài: 20-5-2021